

Jurisprudentie

CONCLUSIE VAN ADVOCaat-GENERAAL

J. KOKOTT

van 11 april 2013¹

Zaak C-492/11

Ciro Di Donna

tegen

Società Imballaggi Metallici Salerno Srl (SIMSA)

[verzoek van de Giudice di Pace di Mercato S. Severino (Italië) om een prejudiciële beslissing]

„Richtlijn 2008/52/EG — Bemiddeling in burgerlijke zaken — Verplichte bemiddelingsprocedure — Toegang tot de rechter — Effectieve rechterlijke bescherming”

I – Inleiding

1. Dit verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van richtlijn 2008/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken.²
2. De achtergrond van deze vragen wordt gevormd door de Italiaanse bepalingen die voor de omzetting van die richtlijn zijn vastgesteld³, en die voor bepaalde civielrechtelijke geschillen een bemiddelingsprocedure voorschreven. In deze gevallen was een bemiddelingspoging naar Italiaans recht voorwaarde voor de ontvankelijkheid van een later ingestelde rechtsvordering. Daarenboven bevatte het Italiaanse recht bepalingen over het effect van een bemiddelingsprocedure op de daaropvolgende procedure in rechte. Zo kon een rechter bijvoorbeeld aan het feit dat iemand niet aan een verplichte bemiddelingsprocedure had deelgenomen, voor de bewijspositie van de betrokkene nadelige consequenties verbinden.
3. Voor de verwijzende rechter rees de vraag of een dergelijk systeem wel verenigbaar is met het Unierecht en in het bijzonder met de bemiddelingsrichtlijn.
4. Nadat de schriftelijke behandeling voor het Hof was afgesloten, wees het Italiaanse constitutionele hof echter een arrest waarin een groot aantal bepalingen van het DL 28/2010 ongrondwettig werd verklaard, waaronder ook de bepaling die tot instelling van een bemiddelingsprocedure verplichtte. Het is dan ook de vraag of het prejudiciële verzoek hiermee niet is afgedaan.

1 — Oorspronkelijke taal: Duits.

2 — PB L 136, blz. 3 (hierna: „bemiddelingsrichtlijn”).

3 — Decreto legislativo nr. 28 van 4 maart 2010 tot omzetting van artikel 60 van wet nr. 69 van 18 juni 2009 betreffende bemiddeling in burgerlijke en handelszaken (hierna: „DL 28/2010”).

II – Toepasselijke bepalingen

A – *Unierecht*

5. Het Unierechtelijke kader van deze zaak wordt gevormd door richtlijn 2008/52. De werkingssfeer van de richtlijn is omschreven in artikel 1, dat onder meer bepaalt:

„1. Deze richtlijn heeft ten doel de toegang tot de alternatieve geschillenbeslechting te vergemakkelijken en de minnelijke schikking van geschillen te bevorderen, door het gebruik van bemiddeling/mediation aan te moedigen en te zorgen voor een evenwichtige samenhang tussen bemiddeling/mediation en behandeling in rechte.

[...]”

6. Artikel 3 van de bemiddelingsrichtlijn draagt het opschrift „definities” en bepaalt:

„In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a) ‚bemiddeling/mediation’: een gestructureerde procedure, ongeacht de benaming, waarin twee of meer partijen bij een geschil zelf pogen om op vrijwillige basis met de hulp van een bemiddelaar/mediator hun geschil te schikken. Deze procedure kan door de partijen worden ingeleid of door een rechterlijke instantie worden voorgesteld of gelast, dan wel in een lidstaat wettelijk zijn voorgeschreven. Zij omvat bemiddeling/mediation door een rechter die niet verantwoordelijk is voor een behandeling in rechte van het betrokken geschil. Bemiddeling/mediation omvat niet de pogingen, ondernomen door de rechterlijke instantie waarbij een zaak aanhangig is, gemaakt om binnen de desbetreffende gerechtelijke procedure een geschil te beslechten; [...]”

B – *Italiaans recht*

7. De bemiddelingsrichtlijn is in het Italiaanse recht omgezet bij DL 28/2010.⁴ Artikel 5 van dit decreet bepaalt dat een bemiddelingsprocedure in bepaalde gevallen voorwaarde is voor de ontvankelijkheid van een rechtsvordering. Lid 1 luidt als volgt:

„Eenieder die voornemens is een vordering in rechte in te stellen in een geschil betreffende mede-eigendom, zakelijke rechten, boedelverdelingen, nalatenschappen, familierechtelijke overeenkomsten, huur en verhuur, bruikleen, verpachting van bedrijven, schadevergoeding bij verkeersongevallen, beroepsaansprakelijkheid van artsen, smaad door middel van de drukpers of andere wijzen van openbaarmaking, en verzekerings-, bank- en financieringsovereenkomsten, moet eerst tevoren een bemiddelingsprocedure in de zin van dit decreet volgen. [...] De poging tot bemiddeling is voorwaarde voor de ontvankelijkheid van de rechtsvordering. [...] Stelt de rechter vast dat met de bemiddeling is begonnen maar dat deze niet is afgerond, bepaalt hij de volgende zitting op een datum na afloop van de in artikel 6 vermelde termijn. Hetzelfde geldt wanneer er nog geen bemiddelingspoging is ondernomen; in dat geval verleent de rechter de partijen tegelijkertijd een termijn van 15 dagen om een bemiddelingsverzoek in te dienen.”

8. Artikel 6 van DL 28/2010 regelt de duur van de bemiddelingsprocedure:

„(1) De bemiddelingsprocedure duurt niet langer dan vier maanden.

⁴ — Aangehaald in voetnoot 3.

[...]

9. Artikel 8 regelt het verloop van de procedure en bepaalt in lid 5 het volgende:

„Wanneer een partij zonder geldige reden niet aan de bemiddelingsprocedure deelneemt, kan de rechter in het daaropvolgende rechtsgeding bewijsargumenten daaraan ontleen in de zin van artikel 116, lid 2, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering (Codice di procedura civile). De rechter veroordeelt de opgeroepen partij die in de in artikel 5 bedoelde gevallen zonder geldige reden niet aan de procedure heeft deelgenomen, tot betaling aan de staatskas van een bedrag gelijk aan de standaardheffing die voor het rechtsgeding is verschuldigd.”

10. Artikel 11 gaat over minnelijke schikking in het kader van de bemiddelingsprocedure en bepaalt:

„(1) Wordt een minnelijke schikking bereikt, dan stelt de bemiddelaar een proces-verbaal op, waaraan de tekst van de overeenkomst als bijlage wordt toegevoegd. Wordt geen schikking bereikt, dan kan de bemiddelaar een schikkingsvoorstel doen. De bemiddelaar formuleert in ieder geval een schikkingsvoorstel indien de partijen hem op enig moment tijdens de procedure gezamenlijk daarom verzoeken. Voordat hij het voorstel voorlegt, licht de bemiddelaar de partijen in over de mogelijke gevolgen die uit artikel 13 kunnen voortvloeien.

(2) Het schikkingsvoorstel wordt partijen schriftelijk meegedeeld. De partijen delen de bemiddelaar binnen 7 dagen schriftelijk mee of zij het voorstel aannemen dan wel afwijzen. Bij gebreke van een antwoord binnen deze termijn wordt het voorstel geacht te zijn afgewezen. Tenzij partijen anders overeenkomen, mag het voorstel geen verwijzingen bevatten naar in de loop van de procedure afgelegde verklaringen of verkregen inlichtingen.

[...]

(4) Komt geen schikking tot stand, dan stelt de bemiddelaar een proces-verbaal op, waarin het voorstel wordt weergegeven. Het proces-verbaal wordt ondertekend door de partijen en de bemiddelaar, die de handtekeningen voor echt verklaart of verklaart dat partijen niet in staat waren om te ondertekenen. Indien een van de partijen niet aan de bemiddelingsprocedure heeft deelgenomen, vermeldt de bemiddelaar dit in het proces-verbaal.

(5) Het proces-verbaal wordt bij het secretariaat van de instantie gedeponneerd. Aan de partijen wordt op verzoek een afschrift van het proces-verbaal verstrekt.”

11. Met betrekking tot de kosten van de bemiddelingsprocedure bepaalt artikel 13 het volgende:

„(1) Stemt de eindbeslissing in het geding geheel overeen met de inhoud van het voorstel, en heeft de in het gelijk gestelde partij het voorstel afgewezen, dan wijst de rechter de kostenvordering van deze partij af voor zover betrekking hebbend op de periode na de formulering van het voorstel, en veroordeelt hij haar in de op deze periode betrekking hebbende kosten van de in het ongelijk gestelde partij, alsmede tot betaling aan de staatskas van een bedrag gelijk aan de verschuldigde standaardheffing. De artikelen 92 en 96 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering zijn van toepassing. De bepalingen van dit lid gelden eveneens voor de kostenvergoeding van de bemiddelaar en de aan de deskundige verschuldigde vergoeding als bedoeld in artikel 8, lid 4.

(2) Wanneer de eindbeslissing in het geding niet volledig overeenstemt met de inhoud van het voorstel, kan de rechter, indien ernstige en uitzonderlijke redenen daartoe bestaan, niettemin vergoeding afwijzen van hetgeen de in het gelijk gestelde partij heeft betaald in verband met de kostenvergoeding van de bemiddelaar en de vergoeding van de deskundige als bedoeld in artikel 8, lid 4.”

C – Arrest van het Italiaanse constitutionele hof

12. Bij arrest nr. 272/2012 van 24 oktober 2012 heeft het Italiaanse constitutionele hof delen van DL 28/2010 ongrondwettig verklaard, en in het bijzonder artikel 5, lid 1, artikel 8, lid 5, en artikel 13 (met uitzondering van de verwijzing in die bepaling naar de artikelen 92 en 96 van het Italiaanse wetboek van burgerlijke rechtsvordering, die echter voor de onderhavige procedure niet van belang is).

III – Feiten en prejudiciële vragen

13. Het hoofdgeding betreft een vordering tot schadevergoeding uit hoofde van onrechtmatige daad. Het voertuig van Di Donna werd op het bedrijfsterrein van SIMSA srl⁵ door een vorkheftruck van SIMSA beschadigd. SIMSA betwist de schade en haar aansprakelijkheid niet, maar is van mening dat haar verzekering de schade moet vergoeden, reden waarom Di Donna tot nu toe geen betaling heeft ontvangen. Bij gebreke van een mogelijkheid om de verzekering rechtstreeks aan te spreken, heeft Di Donna een vordering tot betaling tegen SIMSA ingesteld. SIMSA verzocht om uitstel van de eerste zitting om haar verzekering in vrijwaring te kunnen oproepen.

14. De verwijzende rechter verklaart dat volgens artikel 5, lid 1, DL 28/2010 nog voor de oproeping in vrijwaring een bemiddelingsprocedure tussen SIMSA en de verzekering behoort plaats te vinden. Hij vraagt zich daarom af, welke termijnen hij voor de vaststelling van de eerste zittingsdatum moet aanhouden – enkel de termijn van 45 dagen die in het Italiaanse wetboek van burgerlijke rechtsvordering is voorzien voor de oproeping in vrijwaring, of daarenboven ook nog de termijn van vier maanden die in artikel 6, lid 1, DL 28/2010 als maximumduur van de bemiddelingsprocedure is bepaald.

15. Partijen klagen over de daarmee verbonden disproportionele verlenging van de duur van de procedure. Op verzoek van SIMSA, die betwijfelt of DL 28/2010 wel verenigbaar is met de bemiddelingsrichtlijn, heeft de Giudice di Pace di Mercato S. Severino zich tot het Hof gewend met de volgende vragen:

„Verzetten de artikelen 6 en 13 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, richtlijn 2008/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken, het algemene beginsel van Unierecht van doeltreffende rechterlijke bescherming en, in het algemeen, het recht van de Unie in zijn geheel zich ertegen dat in een van de lidstaten van de Europese Unie een regeling wordt ingevoerd zoals in Italië is vastgesteld bij wetsbesluit nr. 28/2010 en ministerieel besluit nr. 180/2010, zoals gewijzigd bij ministerieel besluit nr. 145/2011, volgens welke:

- 1) de rechter ten laste van de partij die zonder gegronde reden niet heeft deelgenomen aan een verplichte bemiddelingsprocedure, in het erop volgende rechtsgeding bewijsargumenten aan die weigering kan ontleen;
- 2) de rechter de kostenvordering van de in het gelijk gestelde partij die een schikkingsvoorstel heeft afgewezen, moet afwijzen voor zover betrekking hebbend op het tijdvak na de formulering van het voorstel, en hij die partij moet veroordelen in de kosten die de in het ongelijk gestelde partij over hetzelfde tijdvak heeft gemaakt, alsmede tot betaling aan de staatskas van een bedrag gelijk aan hetgeen reeds is betaald als verplichte (standaard) heffing, wanneer de eindbeslissing in het, na de formulering van het afgewezen voorstel ingeleide geding volledig overeenstemt met de inhoud van het betrokken voorstel;

5 — Hierna: „SIMSA”.

- 3) de rechter, indien ernstige en uitzonderlijke redenen daartoe bestaan, vergoeding van hetgeen de in het gelijk gestelde partij heeft betaald in verband met de onkostenvergoeding van de bemiddelaar en de vergoeding van de deskundige, kan afwijzen zelfs indien de eindbeslissing in het geding niet volledig overeenstemt met de inhoud van het voorstel;
- 4) de rechter de partij die zonder geldige reden niet heeft deelgenomen aan de bemiddelingsprocedure, moet veroordelen tot betaling aan de staatskas van een bedrag gelijk aan de standaardheffing die voor het rechtsgeding verschuldigd is;
- 5) de bemiddelaar een schikkingsvoorstel kan of zelfs moet doen wanneer de partijen het niet eens zijn, en ook indien de partijen niet aan de procedure hebben deelgenomen;
- 6) de termijn voor de afronding van de schikkingspoging tot vier maanden kan bedragen;
- 7) ook na afloop van de termijn van vier maanden vanaf het begin van de procedure een rechtsvordering slechts ontvankelijk is nadat het door de bemiddelaar opgestelde proces-verbaal van het ontbreken van een akkoord, met weergave van het afgewezen voorstel, bij het secretariaat van het bemiddelingsorgaan is binnengekomen;
- 8) het niet uitgesloten is dat er zoveel bemiddelingsprocedures kunnen plaatsvinden – met de daarmee verbonden verlenging van de voor de beslechting van het geschil benodigde tijd – als er in het intussen lopende geding op regelmatige wijze nieuwe eisen worden ingediend;
- 9) de kosten van de procedure van verplichte bemiddeling ten minste twee maal zo hoog zijn als van de gerechtelijke procedure die de bemiddelingsprocedure tracht te voorkomen, en het verschil op exponentiële wijze toeneemt met de toename van de waarde van het geschil (zodat de kosten van de bemiddeling zelfs meer dan zes maal zo hoog kunnen zijn als van de gerechtelijke procedure) of met de toename van de complexiteit ervan (in welk laatste geval de benoeming noodzakelijk kan blijken van een deskundige, te betalen door de partijen in de procedure, die de bemiddelaar bijstaat in geschillen die specifieke technische kennis vereisen, zonder dat het door de deskundige opgestelde technische rapport of de door hem verkregen inlichtingen in de erop volgende gerechtelijke procedure kunnen worden gebruikt)?”

IV – Procedure voor het Hof

16. Na afloop van de schriftelijke procedure voor het Hof wees het Italiaanse constitutionele hof arrest nr. 272/2012, waarbij een aantal bepalingen van DL 28/2010 ongrondwettig werden verklaard, in het bijzonder de bepaling die de verplichting inhield om vóór de instelling van een rechtsvordering een bemiddelingsprocedure te doorlopen.

17. Tegen deze achtergrond heeft het Hof de verwijzende rechter bij schrijven van 14 december 2012 om opheldering verzocht over de betekenis van het arrest van het Italiaanse constitutionele hof voor het verzoek om een prejudiciële beslissing en voor het nationale geding. Bij brief van 17 januari 2013 antwoordde de verwijzende rechter dat hij nog steeds belang stelde in de beantwoording van de prejudiciële vragen. Nadere uitleg over de effecten van het arrest van het Italiaanse constitutionele hof en over de redenen voor de handhaving van zijn verzoek gaf hij niet.

18. De Italiaanse, de Franse en de Oostenrijkse regering alsook de Europese Commissie hebben aan de procedure voor het Hof deelgenomen.

V – Juridische beoordeling

19. Er heerst twijfel over de vraag of het verzoek om een prejudiciële beslissing ontvankelijk is. De Commissie heeft plausibel gemaakt dat een aantal van de prejudiciële vragen hypothetisch van aard zijn. Het valt namelijk niet goed in te zien hoe de wijze waarop een bemiddelingsprocedure is geregeld, bijvoorbeeld met betrekking tot de kosten, voor de beslissing in het concrete hoofdgeding van belang zou kunnen zijn. Op de vraag van het Hof naar de relevantie van de door hem gestelde prejudiciële vragen voor zijn beslissing van het geding heeft de verwijzende rechter volstaan met de opmerking dat hij een datum voor de mondelinge behandeling moet bepalen en daartoe moet beslissen of de duur van de bemiddelingsprocedure bij de berekening van de termijn moet worden meegerekend.

20. Of het verzoek op deze grond – althans ten dele – reeds van meet af aan niet-ontvankelijk was, kan in casu in het midden blijven. Want blijkens de inlichtingen waarover het Hof beschikt, zijn de prejudiciële vragen in elk geval sinds het arrest van het Italiaanse constitutionele hof van hypothetische aard.

21. Volgens vaste rechtspraak van het Hof is het in het kader van de samenwerking tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties overeenkomstig artikel 267 VWEU uitsluitend de zaak van de nationale rechter waaraan het geschil is voorgelegd en die de verantwoordelijkheid voor de te geven rechterlijke beslissing draagt, om, gelet op de bijzonderheden van elk geval, zowel de noodzaak van een prejudiciële beslissing voor het wijzen van zijn vonnis te beoordelen, als de relevantie van de vragen die hij aan het Hof voorlegt. Derhalve is het Hof, wanneer de door de nationale rechter gestelde vragen de uitlegging van een bepaling van Unierecht betreffen, in beginsel gehouden uitspraak te doen.⁶ Het Hof kan slechts weigeren een prejudiciële vraag van een nationale rechter te beantwoorden, wanneer duidelijk blijkt dat de gevraagde uitlegging of beoordeling van de geldigheid van een voorschrift van Unierecht geen verband houdt met een reëel geschil of met het voorwerp van het hoofdgeding of wanneer het vraagstuk van hypothetische aard is en het Hof niet beschikt over de nodige feitelijke en juridische gegevens om een nuttig antwoord te kunnen geven op de gestelde vragen.⁷

22. In uitzonderingsgevallen dient het Hof evenwel een onderzoek in te stellen naar de omstandigheden waaronder de nationale rechter zich tot het Hof heeft gewend.⁸ De geest van samenwerking waarin de prejudiciële verzoeken moeten worden gedaan, vereist immers dat de nationale rechter van zijn kant oog heeft voor de aan het Hof opgedragen taak om bij te dragen aan een goede rechtsbedeling in de lidstaten, doch niet om adviezen over algemene of hypothetische vraagstukken te formuleren.⁹

23. Desgevraagd heeft de verwijzende rechter heel in het algemeen aangegeven dat hij nog steeds belang stelt in een antwoord van het Hof op zijn prejudiciële verzoek. Hij heeft daarbij echter niet nader gepreciseerd waarom de prejudiciële vragen na de uitspraak van het Italiaanse constitutionele hof nog relevant zouden zijn voor de beslissing van het hoofdgeding. Uit de inlichtingen waarover het Hof beschikt, blijkt veeleer dat de voorgelegde vragen enkel nog maar hypothetische betekenis hebben. Want zij hebben ofwel rechtstreeks betrekking op bepalingen van DL 28/2010 die ongrondwettig zijn verklaard, of zij zijn sinds het vervallen van de verplichting om een bemiddelingsprocedure te

6 — Arresten van 13 maart 2001, *PreussenElektra* (C-379/98, Jurispr. blz. I-2099, punt 38); 23 april 2009, *Rüffler* (C-544/07, Jurispr. blz. I-3389, punt 36); 19 november 2009, *Filipiak* (C-314/08, Jurispr. blz. I-11049, punt 40); 7 juli 2011, *Agafitei e.a.* (C-310/10, Jurispr. blz. I-5989, punt 25), en 15 januari 2013, *Križan e.a.* (C-416/10, punt 53).

7 — Arresten *PreussenElektra* (aangehaald in voetnoot 6, punt 39), *Rüffler* (aangehaald in voetnoot 6, punt 38), *Filipiak* (aangehaald in voetnoot 6, punt 42), *Agafitei e.a.* (aangehaald voetnoot 6, punt 27) en *Križan e.a.* (aangehaald in voetnoot 6, punt 54).

8 — Arresten *PreussenElektra* (aangehaald in voetnoot 6, punt 39), *Rüffler* (aangehaald in voetnoot 6, punt 37) en *Filipiak* (aangehaald in voetnoot 6, punt 41).

9 — Arresten van 20 januari 2005, *García Blanco* (C-225/02, Jurispr. blz. I-523, punt 28); 8 september 2010, *Winner Wetten* (C-409/06, Jurispr. blz. I-8015, punt 38), en 26 februari 2013, *Åkerberg Fransson* (C-617/10, punt 42).

doorlopen voordat een rechtsvordering kan worden ingesteld, niet meer van belang voor de beslissing van het hoofdgeding. Er zijn geen indicaties dat de betrokken bepalingen ondanks het feit dat zij ongrondwettig zijn verklaard, nog steeds relevant kunnen zijn voor het hoofdgeding. Overigens heeft een andere Italiaanse rechter een vergelijkbaar prejudicieel verzoek – eveneens over de uitlegging van de bemiddelingsrichtlijn tegen de achtergrond van de Italiaanse bepalingen die thans door het constitutionele hof nietig zijn verklaard – ingetrokken.¹⁰

A – De eerste vier prejudiciële vragen

24. Met de eerste vier vragen wenst de verwijzende rechter te vernemen of bepaalde maatregelen die hij op grond van DL 28/2010 kan treffen, verenigbaar zijn met de bemiddelingsrichtlijn of met andere normen van Unierecht. De vragen betreffen uitsluitend bepalingen die ongrondwettig zijn verklaard. De vraag of de in de eerste vier vragen genoemde maatregelen verenigbaar zijn met het Unierecht, is dientengevolge zuiver hypothetisch en behoeft door het Hof niet meer te worden beantwoord.

25. Zo gaat de eerste prejudiciële vraag over de mogelijkheid die de nationale rechter heeft om ten laste van de partij die zonder gegronde reden niet heeft deelgenomen aan een procedure van verplichte bemiddeling, in het erop volgende rechtsgeding daaraan bewijsargumenten te ontleen. Dit was voorzien in artikel 8, lid 5, eerste volzin, DL 28/2010, dat ongrondwettig is verklaard.

26. De tweede prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 13, lid 1, DL 28/2010, dat bepaalde dat de bevoegde rechter de in het gelijk gestelde partij kon veroordelen in de proceskosten wanneer die partij een voorstel van de bemiddelaar had afgewezen, dat met de gerechtelijke einduitspraak overeenkwam. Artikel 13, lid 1, is echter eveneens ongrondwettig verklaard.

27. Met de derde vraag moet worden opgehelderd of het verenigbaar is met het Unierecht dat de nationale rechter, wanneer ernstige en uitzonderlijke redenen daartoe bestaan, vergoeding van de kosten die de in het gelijk gestelde partij ter zake van het honorarium van de bemiddelaar en de deskundige heeft gemaakt, kan afwijzen zelfs indien de eindbeslissing in het geding niet volledig overeenstemt met de inhoud van het voorstel. Dit was voorzien in artikel 13, lid 2, DL 28/2010, dat eveneens ongrondwettig is verklaard.

28. Ook de vierde vraag is zonder voorwerp geraakt. Zij heeft betrekking op de, eveneens ongrondwettig verklaarde, regeling in artikel 8, lid 5, tweede volzin, DL 28/2010 die voorzag in de betaling aan de staatskas door de partij die zonder gegronde reden niet heeft deelgenomen aan de bemiddelingsprocedure, van een bedrag gelijk aan de standaardheffing die voor het rechtsgeding is verschuldigd.

B – De vijfde tot en met de negende prejudiciële vraag

29. Ook de beantwoording van de overige prejudiciële vragen is na de uitspraak van het Italiaanse constitutionele hof niet meer van belang voor de beslissing van het hoofdgeding. De vijfde tot en met de negende vraag hebben namelijk betrekking op de wijze waarop een bemiddelingsprocedure wordt gevoerd en beëindigd, de duur ervan en de eraan verbonden kosten, waarbij de vragen uitgaan van een verplichte bemiddelingsprocedure. Het ziet er echter niet naar uit dat in deze zaak daadwerkelijk een bemiddelingsprocedure zal plaatsvinden.

10 — Zie doorhalingsbeschikking van het Hof van 8 februari 2013, Galioto (C-464/11).

30. Als gevolg van de ongrondwettigheid van artikel 5, lid 1, DL 28/2010 zijn de partijen niet meer verplicht om aan een bemiddeling deel te nemen. Zoals uit de verwijzingsbeschikking blijkt, hebben zij er in casu ook geen belang bij om een dergelijke procedure op vrijwillige basis te volgen. Zij beklagen zich juist over de disproportionele verlenging van de procedure die een bemiddelingspoging met zich brengt. Blijkens de gegevens waarover het Hof beschikt, zou de bemiddelingsprocedure enkel plaats hebben moeten vinden omdat partijen daartoe naar Italiaans recht verplicht waren.

31. Het Hof heeft dus in casu te maken met een prejudicieel verzoek dat als gevolg van gewijzigde juridische omstandigheden geen belang meer heeft. Het Hof zou daarom moeten oordelen dat het prejudiciële verzoek niet meer behoeft te worden beantwoord. Aldus wordt rekening gehouden met de omstandigheid dat de prejudiciële vragen niet van meet af aan niet-ontvankelijk waren maar pas na de verwijzingsbeschikking zonder voorwerp zijn geraakt en toen niet door de verwijzende rechter zijn ingetrokken.¹¹

VI – Conclusie

32. Op grond van vorenstaande geef ik het Hof in overweging om met betrekking tot de vragen van de Giudice di Pace di Mercato S. Severino als volgt te beslissen:

„Het prejudiciële verzoek behoeft niet meer te worden beantwoord.”

11 — Zie in die zin reeds mijn conclusie van 28 oktober 2004 in de zaak *García Blanco* (C-225/02, Jurispr. 2005, blz. I-523, punt 36).